

Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI

**Programa școlară
pentru aria curriculară**

***TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ***

***DISCIPLINA FORMAREA AUTONOMIEI
PERSONALE***

**Învățământ special
Clasele pregătitoare – a IV-a
Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate**

București, 2021

Notă de prezentare

Aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** are alocată o normă de profesor educador/clasă și cuprinde activități de: Formarea autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie. Aceste activități, realizate de profesorul-educator, sprijină și completează programul de predare-învățare-evaluare realizat de profesorul de psihopedagogie specială. Numărul orelor de terapie se stabilește în mod personalizat pentru fiecare elev, în funcție de particularitățile sale de vârstă și de dezvoltare individuală.

Programa pentru Terapia educațională complexă și integrată este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la formarea unor competențe necesare unui minim de autonomie personală și socială în cazul elevilor cu dizabilități intelectuale. Din perspectiva acestei discipline, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se realizează învățarea mediată și a dimensiunii acționale în formarea unor persoane ușor integrabile în societate.

Structura programei școlare include următoarele elemente: - Notă de prezentare - Competențe generale - Competențe specifice și exemple de activități de învățare - Conținuturi - Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar/gimnazial.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui ciclu de învățământ în cazul elevilor cu dizabilitate intelectuală severă. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică potențialul psihoindividual al elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea unor competențe de bază.

Prezenta programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare-recuperare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev, în funcție de potențialul psihoindividual.

Având în vedere categoria elevilor cărora li se adresează prezenta programă este necesară o abordare specifică educației speciale, în esență, pe stimularea învățării-recuperării prin exerciții, jocuri didactice, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului terapeutic, în funcție de nivelul de dezvoltare a elevilor. Actuala programă școlară situează în centrul preocupării sale învățarea mediată, activă, centrată pe elev. Învățarea nu este un proces pasiv, care li se întâmplă elevilor, ci o experiență personală, la care ei trebuie să participe.

Desfășurându-se în zona dezvoltării (mentale) actuale, învățarea empirică (spontană, nedirijată) nu dispune de valențe formative deosebite, deoarece ea nu solicită elevul la un efort intelectual intens. Pentru a fi eficientă în sens formativ, învățarea-recuperarea se cere a fi proiectată astfel încât să acționeze în zona proximei dezvoltări, adică să-l solicite pe elev peste capacitățile lui de învățare spontană. În această perspectivă, învățarea-recuperarea are un caracter intensiv, stimulat și urmărește nu atât acumularea de material informativ – dar și aceasta – cât, mai ales, **antrenarea capacităților reale de care dispune elevul, accelerarea dezvoltării sale, cu**

alte cuvinte, transformarea continuă a zonei proximei dezvoltării în zonă a dezvoltării actuale, forța motrică a acestei dezvoltări accelerate găsindu-se în resursele interne ale învățării-recuperării ca factor dinamizator, adică ale unei învățări formative, dinamice.

Această perspectivă stă la baza elaborării unor modele de intervenție instructiv-educativă și terapeutică mai eficientă, având ca element central învățarea mediată. Învățarea mediată este acel tip de activitate cognitivă, în cadrul căreia accesul elevului la noua informație și la demersul rezolutiv operațional este (inter)mediat de către o altă persoană – părinte, dascăl sau chiar un elev mai mare – care-l susține afectiv și-l ajută să înțeleagă și să facă ceea ce i se cere, acționând într-o zonă – zona proximei dezvoltări – care depășește, mai mult sau mai puțin accentuat, capacitățile sale de rezolvare independentă.

Terapia educațională complexă și integrată se bazează pe un curriculum structurat pe patru arii de dezvoltare:

- aria de dezvoltare fizică
- aria de dezvoltare perceptivă
- aria de dezvoltare intelectuală
- aria de dezvoltare personală și socială

Competențele și componentele constitutive ale ariilor de dezvoltare sunt completate sau adaptate în funcție de particularitățile elevilor și de nivelul lor de școlarizare.

Disciplinele din cadrul ariei curriculare terapie educațională complexă și integrată sunt:

- Stimularea cognitivă - vine în sprijinul activităților educative realizate de elev împreună cu profesorul psihopedagog, pentru completarea acestora și consolidarea lor (activități de învățare)
- Terapia ocupațională - are ca scop formarea unor deprinderi adaptative care-i permit elevului să-și satisfacă nevoile personale și să răspundă cerințelor mediului (colaj, modelare plastilină, diverse produse finite: decorațiuni, felicitări); include și meloterapia
- Formarea autonomiei personale - vizează formarea capacității elevului de a se manifesta cât se poate de independent (igienă personală, reguli de conduită etc.)
- Socializarea - are scopul de a pregăti elevii pentru integrarea optimă în viața socială și familială (norme de comportare, obișnuirea cu spațiul clasei, școlii, împrejurimile și cadrul social larg, vizite, excursii etc.)
- Ludoterapia - vine în sprijinul socializării elevului, îi dezvoltă spiritul de echipă, comunicativitatea, spiritul creator și îl responsabilizează cu ajutorul jocurilor diverse.

În cazul copiilor cu dizabilități intelectuale descoperirea propriului corp și a lumii exterioare devine prioritară pentru creșterea gradului de adaptabilitate, pentru formarea unor deprinderi de autonomie personală și socială și pentru înțelegerea și perceperea corectă a lumii în care trăiesc.

Cunoașterea științifică a mediului înconjurător oferă copiilor ocazia de a gândi și a învăța, de a-și dezvolta curiozitatea și interesul pentru anumite aspecte ale lumii înconjurătoare, prin acțiune directă, explorare și observație.

Prin intermediul modulelor din cadrul ariei curriculare "Terapia educațională complexă și integrată", școala asigură caracterul științific al cunoștințelor empirice achiziționate de elev în viața cotidiană, încât acestea să devină cunoștințe funcționale, eficiente adaptării la mediul social. Noțiunile științifice dobândite de copilul cu dizabilități intelectuale au o acoperire senzorială, având la bază contactul direct cu obiectele și cu imaginile acestora. Caracterul practic-aplicativ al experiențelor de

cunoaștere în care este introdus copilul permite înțelegerea relațiilor dintre organ și funcție (ureche-auz; ochi-văz etc), organism și mediu.

Structurarea proceselor de cunoaștere constituie un demers complex, căruia îi urmează dezvoltarea cognitivă și învățarea instrumentală. La copilul cu dizabilități intelectuale severe, educația cognitivă este specifică, urmând un proces diferit de învățarea copilului obișnuit. Stimularea senzorială și motorie condiționează abilitatea copilului pe axele principale: comunicare, abilități cognitive, autonomie personală și socială.

Educarea proceselor senzorial-motorii primare și dezvoltarea motricității generale vizează dezvoltarea unor abilități și deprinderi care constituie punctul de plecare în dezvoltarea cognitivă, a limbajului, a comunicării, precum și operaționalizarea unor concepte matematice elementare. În dezvoltarea senzorială, unele experiențe de viață, cum ar fi cele care implică spațiul, timpul și cantitatea, au scopuri legate de matematică. Formarea și operaționalizarea unor concepte matematice elementare conduc la înțelegerea conceptului de număr și folosirea concretă a numerelor în situații cotidiene (exemplu : alegerea autobuzului corect, folosirea banilor etc.).

Diferențierea curriculară se va face prin sarcini, prin sprijin, prin resurse. Astfel copiii vor putea:

- să-și dezvolte interesul față de mediul înconjurător și față de propria persoană;
- să se folosească de propriile simțuri pentru a observa și a investiga mediul înconjurător;
- să-și lărgescă câmpul experienței directe;
- să înțeleagă noțiunile de cauză și efect;
- să aplice cunoștințele învățate în viața cotidiană,
- să cunoască regulile unei vieți sănătoase;
- să opereze cu instrumente de măsură și cu unități de măsură semnificative;
- să experimenteze simplu schimbările de stare ale materiei;
- să conștientizeze alternanța zi/ noapte și cea a anotimpurilor.

Copiii cu dizabilități intelectuale pot realiza progrese prin achiziții cu aplicabilitate largă în viața cotidiană și cu efecte semnificative pentru buna lor integrare socială.

Programa este astfel concepută, încât să nu îngreșească libertatea profesorului- educator de a alege activitățile recuperativ-terapeutice cele mai adecvate atingerii obiectivelor propuse.

Competențe generale

- 1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorioperceptiv.**
- 2. Manifestarea unor mișcări/gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității.**
- 3. Comunicarea gestuală /verbală a nevoilor de bază.**

CLASA PREGĂTITOARE

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorio-perceptiv

Clasa pregătitoare
<p>1.1. Descoperă, atinge, miroase, gustă obiecte/ alimente cu sprijin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv/ vizual, tactil etc); • Exerciții de discriminare vizuală (identic/ diferit, perceperea transformărilor; sortări după un criteriu – culoare; mărime; formă); • Exerciții de discriminare auditivă (zgomote, onomatopee, sunete, voci familiare etc.); • Exerciții de discriminare olfactivă și gustativă (mirosuri și alimente familiare) • Exerciții de sesizare a unor caracteristici simple și de punere în corespondență: lămâie – acru; înghețată – rece etc; • Exerciții de discriminare tactilă (discriminare - tipuri de material: moale, tare, neted, aspru etc.); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar;
<p>1.2. Distinge obiectele din mediul înconjurător prin explorarea multisenzorială</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de discriminare senzorială (auditivă, vizuală, gustativă, olfactivă, tactilă); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv/ vizual/ tactil etc.); • Exerciții de atingere, pipăire, presare, mângăiere;
<p>1.3. Descoperă senzațiile propriului corp și realizează poziții/ mișcări ale corpului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții-joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc; • Exerciții pentru postură: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de imitare a posturii profesorului/ colegului/ a persoanelor din imagini (poziții de bază: „în picioare”; „culcat”, „în șezut”); - exerciții-joc pentru menținerea echilibrului (Jocul „Statuia”, „Mergi pe traseul indicat!” etc.); - exerciții de formare și educare a echilibrului static (biped și pe un picior); - exerciții de formare și educare a echilibrului în trecerea de la static la deplasare (oprire/ deplasare); - exerciții de formare și educare a echilibrului dinamic necesar deplasării independente facile;   • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de mișcare a capului/ a brațelor/ a picioarelor/ a trunchiului; - exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/ groapa de nisip etc);   • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de motricitate generală (cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru); - exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele cu ață și sfoară; încastrări, plastilină, mototoliri etc);

2. Manifestarea unor mișcări/gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității

Clasa pregătitoare	
2.1. Utilizează aparatul locomotor pentru adaptarea la mediul școlar	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, sărire, cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru, dans • Exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /a picioarelor/ a trunchiului; • Exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/ groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp • Exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc); • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului.
2.2. Manifestă unele abilități manuale pentru adaptare la mediu	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite ("Fierăstrăul și rindeaua"); • Exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale („Drumul șoricelului”); • Exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale; • Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu; • Exerciții de așezare a pionilor pe tabla; • Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: Pa! Bravo! Vino! Du-te!).
2.3. Identifică părțile corpului uman	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții - joc de identificare și selectare a elementelor principale ale schemei corporale proprii și ale partenerului; • Exerciții de executare a unor gesturi prin imitație și la comandă verbală; • Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare; • Exercițiu - joc de reconstituire imagistică a schemei corporale (puzzles cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare de imagini lacunare); • Exerciții de transfer a obiectelor dintr-o mână în alta; • Exerciții de executare a unei mișcări simultan cu mâna dreaptă și stângă (cu și fără elemente ajutătoare); • Exerciții de rulare a colțului unui șervețel; • Exerciții de introducere a unor mărgelile în sticlă; • Exerciții de aruncare și prinderea unui obiect.
2.4. Identifică poziția obiectelor în raport cu propriul corp	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a poziției obiectelor unele față de altele (pe, sub, în față, în spate, deasupra - dedesubt) și față de sine; • Exerciții de parcurgere a unor trasee impuse ("Calcă pe cartoane", "Grupează-te la steguleț", "Mergi șerpuit!"); • Exerciții - joc de căutare a unui obiect ascuns după repere verbale.

3. Comunicarea gestuală/ verbală a nevoilor de bază

Clasa pregătitoare	
3.1. Acceptă contactul cu persoanele din mediul școlar	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de captare a atenției asupra persoanelor cu care intră în contact: „Uită-te în ochii mei”, „Atinge-mi mâna”, „Ia-mă de mână”, „Hai să dăm noroc”, „Recunoaște vocea!”;

<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a persoanelor: Ghici cine te-a strigat, Cine a intrat pe ușă, Cine stă lângă tine/ în fața ta, Alege partenerul de joc, Asociază fotografia cu persoana/ numele cu persoana; • Exerciții de recunoaștere prin utilizarea alternativă a senzațiilor (vizual/ auditiv/ olfactiv): "Cine este profesorul tău?", „Care sunt colegii tăi?” etc.
<p>3.2. Manifestă unele deprinderi de igienă sanitară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de recunoaștere a sălii de baie și a obiectelor de toaletă concret/ în imagini; • Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoii de a merge la toaletă; • Exerciții de dezbrăcare/ îmbrăcare la toaletă (asistat); • Exerciții de folosire corectă a toaletei; • Exerciții de folosire a hârtiei igienice; • Exerciții practice de întreținere a igienei personale (spălare pe mâini, față, dinți și perierea părului); • Exerciții de folosire a prosopului după spălare; • Exerciții de însușire a ordinii operațiilor necesare igienei mâinilor, feței, corpului
<p>3.3. Manifestă unele deprinderi de igienă alimentară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții - joc de recunoaștere (nonverbal/ verbal) concret/ în imagini a mobilierului și dotărilor din sala de mese, bucătărie și sufragerie; • Activități practice de aranjare a veselei și tacâmurilor pentru servirea mesei (concret sau joc de rol); • Exerciții de adoptare a poziției corecte la masă; • Exerciții practice de manevrare a tacâmurilor la servirea mesei; • Exerciții de debarasare a mesei; • Exerciții de identificare/ diferențiere a alimentelor de bază prin activități senzoriale; • Activități practice de manipulare și păstrare a alimentelor; • Exerciții de spălare a fructelor; • Exerciții practice de servire a alimentelor în ordinea firească a unui meniu.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa pregătitoare
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază.
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea;
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucătăria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei; - igiena spațiilor alimentare,
Igiena sanitară	<ul style="list-style-type: none"> - sala de baie;

Domenii de conținut	Clasa pregătitoare
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază.
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea;
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucătăria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei; - igiena spațiilor alimentare,
	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de toaleta; - igienizarea grupului sanitar.
Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de vestimentație; (îmbrăcăminte și încălțăminte); - depozitarea și întreținerea; - utilizarea corespunzătoare.
Casa	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile locuinței și utilitatea lor; - mobilierul; - activități gospodărești.
Familia și societatea	<ul style="list-style-type: none"> - date personale; - relațiile în cadrul familiei; - conduite dezirabile; - strada; - cartierul.

CLASA I**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorio-perceptiv**

Clasa I
<p>1.1 Folosește simțurile în explorarea mediului înconjurător.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv, vizual, tactil etc.); • Exerciții de discriminare vizuală (identic/ diferit, perceperea transformărilor; sortări după un criteriu – culoare; mărime; formă); • Exerciții de discriminare auditivă (zgomote, onomatopee, sunete, voci familiare etc.); • Exerciții de discriminare olfactivă și gustativă (mirosuri și alimente familiare) • Exerciții de sesizare a unor caracteristici simple și de punere în corespondență: lămâie – acru; înghețată – rece etc; • Exerciții de discriminare tactilă (discriminare - tipuri de material: moale, tare, neted, aspru etc.); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar; • Exerciții de descoperire a proprietăților fizice ale obiectelor, perceptibile pe baza simțurilor;
<p>1.2. Recunoaște obiectele din mediul înconjurător prin explorarea multisenzorială</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de discriminare senzorială (auditivă, vizuală, gustativă, olfactivă, tactilă); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul familiar, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv/ vizual/ tactil etc) • Exerciții de atingere, pipăire, presare, mângăiere
<p>1.3. Utilizează senzațiile propriului corp și realizează poziții/ mișcări ale corpului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții-joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc • Exerciții pentru postură: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de imitare a posturii profesorului/ colegului/ a persoanelor din imagini (poziții de bază: „în picioare”; „culcat”, „în șezut”); - exerciții-joc pentru menținerea echilibrului (Jocul „Statuia”, „Mergi pe traseul indicat!” etc.); - exerciții de formare și educare a echilibrului static (biped și pe un picior); - exerciții de formare și educare a echilibrului în trecerea de la static la deplasare (oprire/ deplasare); - exerciții de formare și educare a echilibrului dinamic necesar deplasării independente facile;   • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de mișcare a capului/ a brațelor/ a picioarelor/ a trunchiului; - exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/ groapa de nisip etc);   • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de motricitate generală (cățărare, rostogolire, târare, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru); - exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe

Clasa I
<p>tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a senzațiilor de cald-rece, durere-plăcere.

2. Manifestarea unor mișcări/ gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității

Clasa I
<p>2.1. Exersează mișcările grosiere și fine pentru adaptarea la mediul școlar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, sărire, cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru, dans; • Exerciții de mișcare a capului/ a brațelor/ a picioarelor/ a trunchiului; • Exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/ groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp; • Exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc); • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului.
<p>2.2. Utilizează motricitatea grosieră și fină pentru comunicare, adaptare la mediu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite ("Fierăstrăul și rindeaua"); • Exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale („Drumul șoricelului”); • Exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale; • Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu; • Exerciții de coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală (joc de construcție, puzzle din 2 piese, incastrare simple); • Exerciții de așezare a pionilor pe table cu găurele. • Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: „Pa!”, „Bravo!”, „Vino!”, „Du-te!”).
<p>2.3. Identifică schema corporală și lateralitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții-joc de identificare și selectare a elementelor principale ale schemei corporale proprii și ale partenerului; • Exerciții de excutare a unor gesturi prin imitație și la comandă verbală; • Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare; • Exercițiu - joc de reconstituire imagistică a schemei corporale (puzzle cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare de imagini lacunare); • Exerciții imitative/ reflectate în fața oglinzii; • Exerciții de rezolvare a unor sarcini cu mâna dominantă și cu ambele mâini; • Exerciții-joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc; • Exerciții de transfer a obiectelor dintr-o mână în alta; • Exerciții de executare a unei mișcări simultan cu mâna dreaptă și stângă (cu și fără elemente ajutătoare); • Exerciții de rulare a colțului unui șervețel; • Exerciții de introducere a unor mărgelile în sticlă;

<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de aruncare și prindere a unui obiect.
<p>2.4. Manifestă comportamente necesare orientării în spațiul clasei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a poziției obiectelor unele față de altele (pe, sub, în față, în spate, deasupra-dedesubt) și față de sine; • Exerciții de utilizare a unor forme neregulate ori regulate, utilizând cuburi, șireturi, sarmă, sfoară; • Exerciții de ordonare a obiectelor peste, pe, deasupra, dedesubtul, înăuntrul sau în afara unui spațiu/ obiect dat ori construit de el; • Exerciții de parcurgere a unor trasee impuse ("Calcă pe cartoane", "Grupează-te la steguleț", "Mergi șerpuit!"); • Exerciții - joc de căutare a unui obiect ascuns după repere verbale.

3. Comunicarea gestuală/ verbală a nevoilor de bază

Clasa I
<p>3.1. Identifică persoanele din mediul școlar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a persoanelor: Ghici cine te-a strigat, Cine a intrat pe ușă, Cine stă lângă tine, în fața ta, Alege partenerul de joc, Asociază fotografia cu persoana, numele cu persoana; • Exerciții de recunoaștere prin utilizarea alternativă a senzațiilor (vizual/ auditiv/ olfactiv): Cine este profesorul tău, Care sunt colegii tăi etc. • Exerciții de învățare a unui dialog simplu: Bună ziua!, La revedere!, Cum te cheamă?; • Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoilor de bază, a dorințelor imediate; • Exerciții de realizare a unor sarcini în perechi, grupuri, echipe;
<p>3.2. Manifestă unele deprinderi de igienă sanitară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de recunoaștere a sălii de baie și a obiectelor de toaletă concret/în imagini; • Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoii de a merge la toaletă; • Exerciții de dezbrăcare/îmbrăcare la toaletă (asistat); • Exerciții de folosire corectă a toaletei; • Exerciții de folosire a hârtiei igienice; • Exerciții practice de întreținere a igienei personale (spălare pe mâini, față, dinți și perierea părului); • Exerciții de folosire a prosopului după spălare; • Exerciții de însușire a ordinii operațiilor necesare igienei mainilor, feței, corpului;
<p>3.3. Manifestă unele deprinderi de igienă alimentară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții - joc de recunoaștere (nonverbal/ verbal) concret/ în imagini a mobilierului și dotărilor din sala de mese, bucătărie și sufragerie; • Activități practice de aranjare a veselei și tacâmurilor pentru servirea mesei (concret sau joc de rol); • Exerciții de adoptare a poziției corecte la masă; • Exerciții practice de manevrare a tacâmurilor la servirea mesei; • Exerciții de debarasare a mesei; • Exerciții de identificare/ diferențiere a alimentelor de bază prin activități senzoriale; • Activități practice de manipulare și păstrare a alimentelor; • Exerciții de spălare a fructelor; • Exerciții practice de servire a alimentelor în ordinea firească a unui meniu.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa I
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază;
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea.
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucătăria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei și igiena spațiilor alimentare;
Igiena sanitară	<ul style="list-style-type: none"> - sala de baie; - obiectele de toaletă; - igienizarea grupului sanitar.
Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de vestimentație (îmbrăcăminte și încălțăminte); - depozitarea și întreținerea; - utilizarea corespunzătoare.
Casa	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile locuinței și utilitatea lor; - mobilierul; - activități gospodărești;
Familia și societatea	<ul style="list-style-type: none"> - date personale; - relațiile în cadrul familiei; - conduite dezirabile; - strada; - cartierul.

CLASA a II-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorioperceptiv**

Clasa a II-a
<p>1.1. Utilizează propriile senzații în cunoașterea și recunoașterea obiectelor din mediul înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor prin utilizarea unora/ tuturor simțurilor; • Exerciții de descoperire a proprietăților fizice ale obiectelor, perceptibile pe baza simțurilor; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor doar cu ajutorul văzului • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a persoanelor/ unor obiecte/ fenomene doar pe baza auzului; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor doar pe baza mirosului și sau gustului; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor/ persoanelor doar prin simțul tactil; • Exerciții de sesizare a unor caracteristici și de punere în corespondență a acestora (obiect – descriere); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul înconjurător;
<p>1.2. Realizează diferențele între obiectele din mediul înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere senzorială (auditivă, vizuală, gustativă, olfactivă, tactilă); • Exerciții de diferențiere a obiectelor din mediul înconjurător, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv/ vizual/ tactil etc); • Exerciții de utilizarea adecvată a obiectelor din mediul înconjurător
<p>1.3 Cunoaște senzațiile propriului corp și realizează poziții/ mișcări ale corpului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții pentru postură: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de imitare a posturii profesorului/ colegului/ a persoanelor din imagini (poziții de bază: „în picioare”; „culcat”, „în șezut”); - exerciții-joc pentru menținerea echilibrului (Jocul „Statuia”, „Mergi pe traseul indicat!” etc.) - exerciții de formare și educare a echilibrului static (biped și pe un picior); - exerciții de formare și educare a echilibrului în trecerea de la static la deplasare (oprire/ deplasare); - exerciții de formare și educare a echilibrului dinamic necesar deplasării independente facile;   • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /a picioarelor/ a trunchiului; - exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/ groapa de nisip etc);   • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de motricitate generală (cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru); - exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu

Clasa a II-a
ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc.);
<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a senzațiilor de cald-rece, durere-plăcere.

2. Manifestarea unor mișcări/ gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității

Clasa a II-a
<p>2.1 Execută mișcări grosiere și fine după model</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, sărire ,cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru, dans • Exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /picioarelor/trunchiului; • Exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp; • Exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc.); • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului.
<p>2.2 Manifestă coordonarea oculo-motorie în gesturi uzuale simple</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite ("Fierăstrăul și rindeaua"); • Exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale („Drumul șoricelului”); • Exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale; • Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu; • Exerciții de coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală (joc de construcție, puzzle din 2 piese, incastrare simple); • Exerciții de așezare a pionilor pe table cu găurele. • Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: Pa! Bravo! Vino! Du-te! Dă-mi!).
<p>2.3 Recunoaște schema corporală și lateralitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții - joc de identificare și selectare a elementelor principale ale schemei corporale proprii și ale partenerului; • Exerciții de executare a unor gesturi prin imitație și la comandă verbală; • Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare; • Exercițiu - joc de reconstituire imagistică a schemei corporale [puzzle cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare de imagini lacunare]; • Exerciții imitative / reflectate în fața oglinzii; • Exerciții de rezolvare a unor sarcini cu mâna dominantă și cu ambele mâini; • Exerciții - joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc; • Exerciții de transfer a obiectelor dintr-o mână în alta; • Exerciții de executare a unei mișcări simultan cu mâna dreaptă și stângă (cu și fără elemente ajutătoare); • Exerciții de rulare a colțului unui șervețel; • Exerciții de introducere a unor mărgelile în sticlă; • Exerciții de aruncare și prinderea unui obiect.

2.4 Se orientează în spațiul clasei

- Exerciții de identificare a poziției obiectelor unele față de altele (pe, sub, în față, în spate, deasupra- dedesubt) și față de sine;
- Exerciții de realizare a unor sarcini de tip școlar(Curățenia clasei , Rearanjarea mobilierului);
- Exerciții de parcurgere a unor trasee impuse ("Calcă pe cartoane", " Grupează-te la steguleț", " Mergi șerpuit!");
- Exerciții- joc de căutare a unui obiect ascuns după repere verbale.

3. Comunicarea gestuală /verbală a nevoilor de bază**Clasa a II-a****3.1. Cunoaște și recunoaște persoanele din mediul familial și școlar**

- Exerciții de recunoaștere a persoanelor cunoscute;
- Exerciții de atribuire a unor trasaturi specifice persoanelor din mediul familial și școlar;
- Exerciții de recunoaștere prin utilizarea alternativă a senzațiilor (vizual/ auditiv/ olfactiv): Cine este profesorul tău, Care sunt colegii tăi etc.

3.2. Manifestă deprinderi de igienă sanitară

- Exerciții de recunoaștere a sălii de baie și a obiectelor de toaletă concret/ în imagini;
- Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoii de a merge la toaletă;
- Exerciții de dezbrăcare/îmbrăcare la toaletă (asistat);
- Exerciții de folosire corectă a toaletei;
- Exerciții de folosire a hârtiei igienice;
- Exerciții practice de întreținere a igienei personale (spălare pe mâini, față, dinți și perierea părului);
- Exerciții de folosire a prosopului după spălare;
- Exerciții de însușire a ordinii operațiilor necesare igienei mainilor , feței , corpului;

3.3. Manifestă deprinderi de igienă alimentară

- Exerciții - joc de recunoaștere (nonverbal/verbal) concret/ în imagini a mobilierului și dotărilor din sala de mese, bucătărie și sufragerie;
- Activități practice de aranjare a veselei și tacâmurilor pentru servirea mesei (concret sau joc de rol);
- Exerciții de adoptare a poziției corecte la masă;
- Exerciții practice de manevrare a tacâmurilor la servirea mesei;
- Exerciții de debarasare a mesei;
- Exerciții de identificare/diferențiere a alimentelor de bază prin activități senzoriale;
- Activități practice de manipulare și păstrare a alimentelor;
- Exerciții de spălare a fructelor;
- Exerciții practice de servire a alimentelor în ordinea firească a unui meniu.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a II-a
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază;
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea.
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucataria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei; - igiena spațiilor alimentare.
Igiena sanitară	<ul style="list-style-type: none"> - sala de baie; - obiectele de toaletă; - igienizarea grupului sanitar.
Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de vestimentație (îmbrăcăminte și încălțăminte); - depozitarea și întreținerea; - utilizarea corespunzătoare
Casa	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile locuinței și utilitatea lor; - mobilierul; - activități gospodărești.
Familia și societatea	<ul style="list-style-type: none"> - date personale; - relațiile în cadrul familiei; - conduite dezirabile; - strada; - cartierul.

CLASA a III-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorio-perceptiv**

Clasa a III-a	
1.1 Identifică obiectele din mediul școlar	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de descoperire a proprietăților fizice ale obiectelor, perceptibile pe baza simțurilor; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor doar cu ajutorul văzului; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a persoanelor/unor obiecte/ fenomene doar pe baza auzului; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor doar pe baza mirosului și sau gustului; • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a obiectelor/persoanelor doar prin simțul tactil; • Exerciții de sesizare a unor caracteristici și de punere în corespondență a acestora (obiect – descriere); • Exerciții de explorare și descoperire a obiectelor din mediul înconjurător;
1.2. Realizează diferențele între obiectele din mediul înconjurător	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere senzorială (auditivă, vizuală, gustativă, olfactivă, tactilă); • Exerciții de diferențiere a obiectelor din mediul înconjurător, prin antrenarea mai multor analizatori (auditiv / vizual /tactil etc.); • Exerciții de utilizarea adecvată a obiectelor din mediul înconjurător;
1.3. Realizează poziții/mișcări ale corpului	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții pentru postură: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de imitare a posturii profesorului/ colegului / a persoanelor din imagini (poziții de bază: „în picioare”; „culcat”, „în șezut”); - exerciții-joc pentru menținerea echilibrului (Jocul „Statuia”, „Mergi pe traseul indicat!” etc.); - exerciții de formare și educare a echilibrului static (biped și pe un picior); - exerciții de formare și educare a echilibrului în trecerea de la static la deplasare (oprire/ deplasare); - exerciții de formare și educare a echilibrului dinamic necesar deplasării independente facile; • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /picioarelor/trunchiului; - exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de motricitate generală (cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru); - exerciții de motricitate fină (înșirarea măgelelor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc); • Exerciții de identificare a senzațiilor de cald-rece, durere-plăcere.

2. Manifestarea unor mișcări/gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității

Clasa a III-a
<p>2.1. Execută mișcări grosiere și fine parțial independent/ independent</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, sărire, cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru, dans • Exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /picioarelor/trunchiului; • Exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp; • Exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc); • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului.
<p>2.2. Prezintă coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale; • Exerciții de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite; • Exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale; • Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu; • Exerciții de (joc de construcție, puzzle din 2 piese, incastrare simple); • Exerciții de așezare a pionilor pe table cu găurele; • Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: „Pa!”, „Bravo!”, „Vino!”, „Du-te!”, „Dă-mi!”).
<p>2.3. Cunoaște schema corporală și lateralitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții-joc de identificare și selectare a elementelor principale ale schemei corporale proprii și ale partenerului; • Exerciții de excutare a unor gesturi prin imitație și la comandă verbală; • Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare; • Exercițiu- joc de reconstituire imagistică a schemei corporale [puzzle cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare de imagini lacunare]; • Exerciții imitative / reflectate în fața oglinzii; • Exerciții de rezolvare a unor sarcini cu mâna dominantă și cu ambele mâini; • Exerciții - joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc; • Exerciții de transfer a obiectelor dintr-o mână în alta; • Exerciții de executare a unei mișcări simultan cu mâna dreaptă și stângă (cu și fără elemente ajutătoare); • Exerciții de rulare a colțului unui șervețel; • Exerciții de introducere a unor mărgelile în sticlă; • Exerciții de aruncare și prindere a unui obiect.
<p>2.4. Se orientează în spațiile cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a poziției obiectelor unele față de altele (pe, sub, în față, în spate, deasupra- dedesubt) și față de sine; • Exerciții de realizare a unor sarcini de tip școlar (Curățenia clasei, Rearanjarea mobilierului);

- Exerciții de parcurgere a unor trasee impuse ("Calcă pe cartoane", "Grupează-te la steguleț", "Mergi șerpuit!");
- Exerciții- joc de căutare a unui obiect ascuns după repere verbale.

3. Comunicarea gestuală /verbală a nevoilor de bază

Clasa a III-a

3.1.Cunoaște și recunoaște persoanele din mediul familial și școlar

- Exerciții de recunoaștere a persoanelor cunoscute;
- Exerciții de atribuire a unor trasaturi specifice persoanelor din mediul familial și școlar;
- Exerciții de recunoaștere prin utilizarea alternativă a senzațiilor (vizual/ auditiv/ olfactiv): Cine este profesorul tău, Care sunt colegii tăi etc.

3.2. Manifestă deprinderi de igienă sanitară

- Exerciții de recunoaștere a sălii de baie și a obiectelor de toaletă concret/ în imagini;
- Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoii de a merge la toaletă;
- Exerciții de dezbrăcare/îmbrăcare la toaletă (asistat);
- Exerciții de folosire corectă a toaletei;
- Exerciții de folosire a hârtiei igienice;
- Exerciții practice de întreținere a igienei personale (spălare pe mâini, față, dinți și perierea părului);
- Exerciții de folosire a prosopului după spălare;
- Exerciții de însușire a ordinii operațiilor necesare igienei mainilor , feței , corpului.

3.3. Manifestă deprinderi de igienă alimentară

- Exerciții - joc de recunoaștere (nonverbal/verbal) concret/ în imagini a mobilierului și dotărilor din sala de mese, bucătărie și sufragerie;
- Activități practice de aranjare a veselei și tacâmurilor pentru servirea mesei (concret sau joc de rol);
- Exerciții de adoptare a poziției corecte la masă;
- Exerciții practice de manevrare a tacâmurilor la servirea mesei;
- Exerciții de debarasare a mesei;
- Exerciții de identificare/diferențiere a alimentelor de bază prin activități senzoriale;
- Activități practice de manipulare și păstrare a alimentelor;
- Exerciții de spălare a fructelor;
- Exerciții practice de servire a alimentelor în ordinea firească a unui meniu.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a III-a
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază.
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea.
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucataria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei; - igiena spațiilor alimentare.
Igiena sanitară	<ul style="list-style-type: none"> - sala de baie; - obiectele de toaletă; - igienizarea grupului sanitar.
Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de vestimentație; (îmbrăcăminte și încălțăminte); - depozitarea și întreținerea; - utilizarea corespunzătoare
Casa	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile locuinței și utilitatea lor; - mobilierul; - activități gospodărești.
Familia și societatea	<ul style="list-style-type: none"> - date personale; - relațiile în cadrul familiei; - conduite dezirabile; - strada; - cartierul.

CLASA a IV-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Explorarea mediului înconjurător prin stimularea potențialului senzorio perceptiv**

Clasa a IV-a
<p>1.1. Înțelege utilitatea obiectele din mediul înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de sesizare a unor caracteristici și de punere în corespondență a acestora (obiect – descriere); • Exerciții de descoperire a obiectelor din mediul înconjurător; • Exerciții de clasificare a obiectelor pe diferite criterii(mărime , materiale , utilitate); • Exerciții de utilizare a obiectelor cunoscute; • Exerciții de comparare a obiectelor familiare și a altora mai puțin cunoscute;
<p>1.2. Utilizează obiectele din mediul înconjurător în mod parțial independent/ independent</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de cunoaștere și recunoaștere a utilității diferitelor obiecte; • Exerciții de diferențiere a obiectelor din mediul înconjurător, prin antrenarea mai multor analizatori; • Exerciții de utilizarea adecvată a obiectelor din mediul înconjurător; • Exerciții de recunoaștere a utilității obiectelor (desene independente cu teme date, confecționarea unor obiecte, machete);
<p>1.3. Manifestă motricitate generală și specifică situațional</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții pentru postură: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de imitare a posturii profesorului/ colegului / a persoanelor din imagini (poziții de bază: „în picioare”; „culcat”, „în șezut”); - exerciții-joc pentru menținerea echilibrului (Jocul „Statuia”, „Mergi pe traseul indicat!” etc.) - exerciții de formare și educare a echilibrului static (biped și pe un picior); - exerciții de formare și educare a echilibrului în trecerea de la static la deplasare (oprire/ deplasare); - exerciții de formare și educare a echilibrului dinamic necesar deplasării independente facile;   • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /picioarelor/trunchiului; - exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/groapa de nisip etc);   • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de motricitate generală (cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru); - exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc);   • Exerciții de identificare a senzațiilor de cald-rece, durere-plăcere.

2. Manifestarea unor mișcări/gesturi motrice de bază prin stimularea motricității generale și a manualității

Clasa a IV-a
<p>2.1 Execută mișcări grosiere și fine independent</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, sărire ,cățărare, rostogolire, târâre, mersul în patru labe, salturi, joc cu mingea, jocuri de echilibru, dans • Exerciții de mișcare a capului/ a brațelor /picioarelor/trunchiului; • Exerciții de manipulare a diverse obiecte (apucare/ prindere/ aruncare; săritura peste coardă/groapa de nisip etc); • Exerciții de percepere a mișcărilor globale sau fine ale propriului corp; • Exerciții de motricitate fină (înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tabla cu găurele, simulare cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastrări, plastilină, mototoliri etc); • Exerciții senzoriale și motorii, cu antrenarea progresivă a tuturor părților corpului.
<p>2.2 Prezintă coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale; • Exerciții de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite; • Exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale; • Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu; • Exerciții de (joc de construcție, puzzle din 2 piese, incastrare simple); • Exerciții de așezare a pionilor pe table cu găurele; • Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: Pa! Bravo! Vino! Du-te! Dă-mi!)
<p>2.3 Cunoaște schema corporală și lateralitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții - joc de identificare și selectare a elementelor principale ale schemei corporale proprii și ale partenerului; • Exerciții de excutare a unor gesturi prin imitație și la comandă verbală; • Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare; • Exercițiu - joc de reconstituire imagistică a schemei corporale [puzzles cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare de imagini lacunare]; • Exerciții imitative / reflectate în fața oglinzii; • Exerciții de rezolvare a unor sarcini cu mâna dominantă și cu ambele mâini; • Exerciții-joc de atingere, de descoperire a propriului corp/ a corpului partenerului de joc; • Exerciții de transfer a obiectelor dintr-o mână în alta; • Exerciții de executare a unei mișcări simultan cu mâna dreaptă și stângă(cu și fără elemente ajutătoare); • Exerciții de rulare a colțului unui șervețel; • Exerciții de introducere a unor mărgelile în sticlă; • Exerciții de aruncare și prinderea unui obiect.
<p>2.4 Se orientează în spațiile cunoscute / necunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de identificare a poziției obiectelor unele față de altele (pe, sub, în față, în spate, deasupra- dedesubt) și față de sine; • Exerciții de realizare a unor sarcini de tip școlar(Curățenia clasei , Rearanjarea mobilierului);

- Exerciții de parcurgere a unor trasee impuse ("Calcă pe cartoane", " Grupează-te la steguleț", " Mergi șerpuit!");
- Exerciții- joc de căutare a unui obiect ascuns după repere diferite;
- Exerciții de orientare spațială în clasă, în școală, în curte.

3. Comunicarea gestuală/ verbală a nevoilor de bază

Clasa a IV-a

2.5 Cunoaște și recunoaște persoanele din mediul familial, școlar și social

- Exerciții de recunoaștere a persoanelor cunoscute;
- Exerciții de atribuire a unor trasaturi specifice persoanelor din mediul familial și școlar;
- Exerciții – tip dialog între personae cu stataturi și roluri diferite;
- Exerciții –joc de dramatizare cu diferite teme și roluri (Familia mea, Colegii mei, Prietenii mei);

3.2. Manifestă deprinderi de igienă sanitară

- Exerciții de recunoaștere a sălii de baie și a obiectelor de toaletă concret/ în imagini;
- Exerciții de comunicare (verbal sau nonverbal) a nevoii de a merge la toaletă;
- Exerciții de dezbrăcare/îmbrăcare la toaletă (asistat);
- Exerciții de folosire corectă a toaletei;
- Exerciții de folosire a hârtiei igienice;
- Exerciții practice de întreținere a igienei personale (spălare pe mâini, față, dinți și perierea părului);
- Exerciții de folosire a prosopului după spălare;
- Exerciții de însușire a ordinii operațiilor necesare igienei mainilor , feței , corpului;
- Exerciții de cunoaștere a importanței igienei sanitare;
- Exerciții de prevenire a unor afecțiuni cauzate de lipsa igienei sanitare;

3.3. Manifestă deprinderi de igienă alimentară

- Exerciții - joc de recunoaștere (nonverbal/verbal) concret/ în imagini a mobilierului și dotărilor din sala de mese, bucătărie și sufragerie;
- Activități practice de aranjare a veselei și tacâmurilor pentru servirea mesei (concret sau joc de rol);
- Exerciții de adoptare a poziției corecte la masă;
- Exerciții practice de manevrare a tacâmurilor la servirea mesei;
- Exerciții de debarasare a mesei;
- Exerciții de identificare/diferențiere a alimentelor de bază prin activități senzoriale;
- Activități practice de manipulare și păstrare a alimentelor;
- Exerciții de spălare a fructelor;
- Exerciții practice de servire a alimentelor în ordinea firească a unui meniu;
- Exerciții de cunoaștere a importanței igienei alimentare;
- Exerciții de prevenire a unor afecțiuni cauzate de lipsa igienei alimentare;

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a IV-a
Senzații și percepții	Explorare și discriminare: <ul style="list-style-type: none"> - obiecte; - alimente; - îmbrăcăminte; - fenomene.
Schema corporală și lateralitatea	<ul style="list-style-type: none"> - corpul uman; - gesturi de bază.
Orientarea, organizarea și structurarea spațială	<ul style="list-style-type: none"> - poziția obiectelor; - raporturile dintre acestea.
Igiena alimentară	<ul style="list-style-type: none"> - bucataria și sala de mese; - alimentele; - servirea mesei; - igiena spațiilor alimentare.
Igiena sanitară	<ul style="list-style-type: none"> - sala de baie; - obiectele de toaletă; - igienizarea grupului sanitar.
Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte	<ul style="list-style-type: none"> - obiectele de vestimentație; (îmbrăcăminte și încălțăminte); - depozitarea și întreținerea; - utilizarea corespunzătoare
Casa	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile locuinței și utilitatea lor; - mobilierul; - activități gospodărești.
Familia și societatea	<ul style="list-style-type: none"> - date personale; - relațiile în cadrul familiei; - conduite dezirabile; - strada; - cartierul.

Sugestii metodologice

Conținutul acestui modul este adaptat nivelului de dezvoltare specific elevilor cu dizabilități intelectuale severe, profunde și/sau asociate. În realizarea programei s-a încercat o îmbinare a cunoștințelor teoretice cu experiența acumulată de-a lungul anilor în lucrul cu acești elevi. Așa cum se poate observa, maniera în care este concepută oferă cadrului didactic flexibilitate în proiectarea demersului didactic, posibilitatea de a putea adapta activitățile în funcție de particularitățile psihoindividuale ale fiecărui elev în parte.

Structura perceptiv-motorie presupune, în primul rând, organizarea schemei corporale, care constituie punctul de plecare al organizării spațiale, cu rol important în relațiile subiectului cu lumea înconjurătoare.

Cunoașterea propriului corp și a trebuințelor primare reprezintă premisă în formarea unor deprinderi de autonomie personală și socială. Activitățile din cadrul acestui modul trebuie să aibă un pronunțat caracter practic, de antrenare a copilului cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate în exerciții de cunoaștere a propriului corp și de formare a unor deprinderi de îngrijire și igienă personală. Unele exerciții pot avea un caracter ludic, bazându-se pe materiale concret-intuitive atractive (obiecte, jucării, suporturi imagistice diverse etc), stimulând motivația copilului pe linia autocunoașterii.

Prin activitățile propuse, se urmărește, cu prioritate, reducerea comportamentelor auto/ heteroagresive specifice copilului cu dizabilități intelectuale grave, severe și /sau asociate și prevenirea consumului de substanțe nocive (alcool, droguri, tutun).

Se pune accent, în toate aceste activități pe atingerea unor obiective cu un caracter predominant formativ (deprinderi de autonomie personală, conduite preventive, comportament adaptativ la diverse situații).

Evaluarea

De asemenea, se fac referiri la modul în care se realizează evaluarea (concursuri, expoziții, aprecierea activității și enunțuri de autoevaluare). Evaluarea este o dimensiune importantă a procesului de învățământ. Prin intermediul evaluării, cadrul didactic urmărește evoluția elevului, dar și calitatea actului educativ, conștientizează punctele forte și punctele slabe și ia decizii în vederea continuării sau ameliorării activității în etapa următoare a procesului educativ.

Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la competențele specifice, evitându-se comparațiile între elevi. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare valorifică și experiențele de învățare / competențele dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Rezultatele elevilor vor fi înregistrate, comunicate și discutate cu părinții/reprezentanții legali. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev.

Bibliografie

1. Albu, C., (2006), *Psihomotricitate*, Iași: Editura Institutul European;
2. Ausubel, P.D., (1986), *Învățarea în școală*, București: Editura Didactică și Pedagogică;
3. Barbu, P., (2012) *Copilul și motricitatea*, Pitești: Editura Nomina;
4. Beniuc, M., Chircev, A., (1980) *Probleme fundamentale ale psihopedagogiei*, București: Editura ASSP;
5. Crețu, E., (1999), *Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar*, București: Editura Aramis;
6. Gherguț, A., (2013), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iași: Editura Polirom;
7. Leaf, R., McEachin, J., (2011), *Ghid de terapie ABA*, București: Editura Frontiera;
8. Mușu, I., (1997), *Terapia educațională integrată*, Editura Prohumanitate;
9. Mușu, I., Vrăsmaș, E., (1997), *Terapia tulburărilor de limbaj*, București: Editura Didactică și Pedagogică;
10. Păunescu, C., Mușu, I., (1990), *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, București: Editura Medicală;
11. ***(2002), *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*, București: Asociația RENINCO România;
12. ***(1998), *Educația integrată a copiilor cu handicap*, București: Asociația RENINCO România;
13. ***(2000), *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*, București: Asociația RENINCO România;
14. *** (2008), *Programă școlară Terapie Educațională Complexă și Integrată cls I - a X-a*, București.

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Vasilica COMIȘEL, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Comișel Vasilica	Inspectoratul Școlar Județean Prahova
Gociu Claudia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Dediu Cornelia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Zamfir Lucia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Georgescu Mirela	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești